

Kraftverksarkitektur

- röda stugor, slott och jordkulor

Kraftverk eller kraftstation?

Sen c:a 1910 är definitionerna:

kraftstation

*maskinhuset med turbiner, generatorer
och hjälputrustningar*

kraftverk

*kraftstationen samt dammar,
vattenvägar, ställverk, verkstäder och
personalboställen*

1890-talet - den lilla röda stugan

- *lokala byggtraditioner*
- *enkla fyrkantiga "lådor"*
- *enkla sadeltak*
- *höga, smala fönster*

Klabböle 1

1

1900-1920 - kyrkor, slott och borgar

- *stora byggnader*
  - *maskinhallar*
  - *ställverksbyggnader*
- *teknikproffs - ingenjörer och arkitekter*
- *projektorganisationer*
- *staten tar ledningen*
- *Vattenfalls "nationalkraftverk"*
Trollhättan, Porjus och Älvkarleby

Näs äldsta

Loforsen 1

Norn

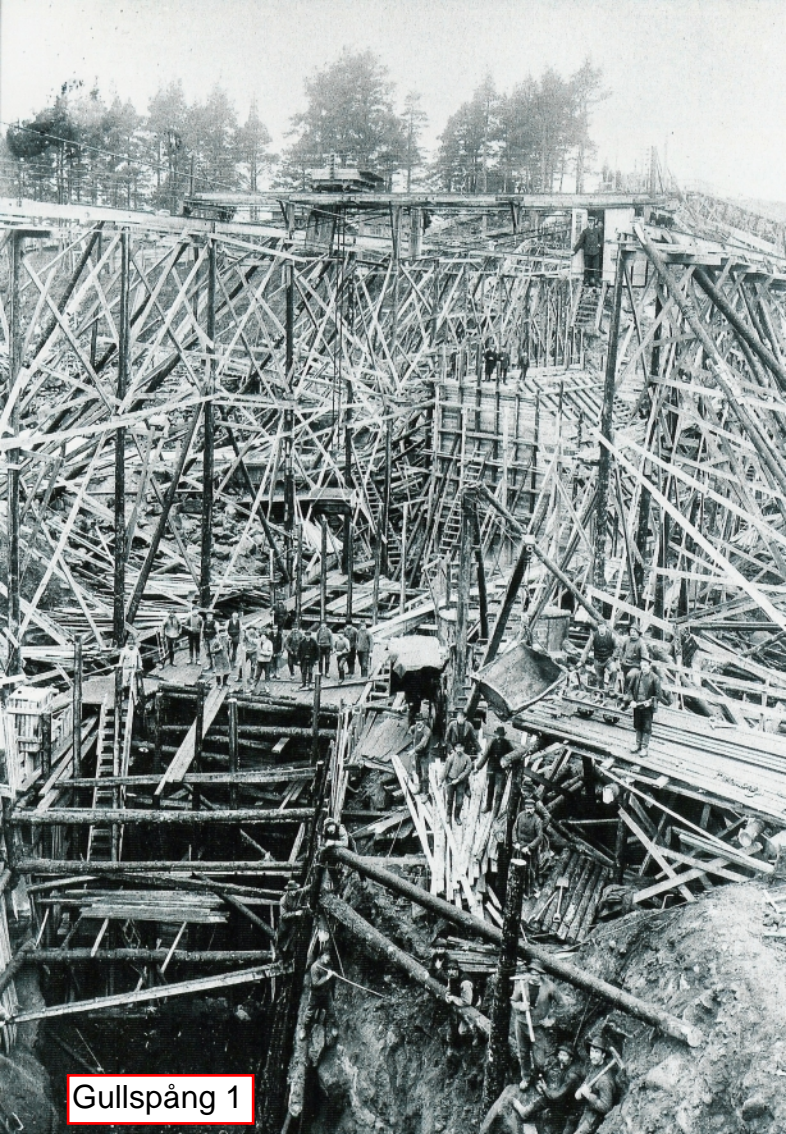

Deje

Gullspång 1

Gullspång 1

Älvkarleby,
gamla dammen

Älvkarleby

Älvkarleby nya

Dannemora (riven)

Uppsala

Enköping

Hedemora
("Elkyrkan")

Hedemora
("Elkyrkan")

1920-1935 - betongen tar över

- *funktionalism - ändamålsenligt och avskalat*
- *ställverken flyttar ut*

Åtorp

Åtorp
före renoveringen

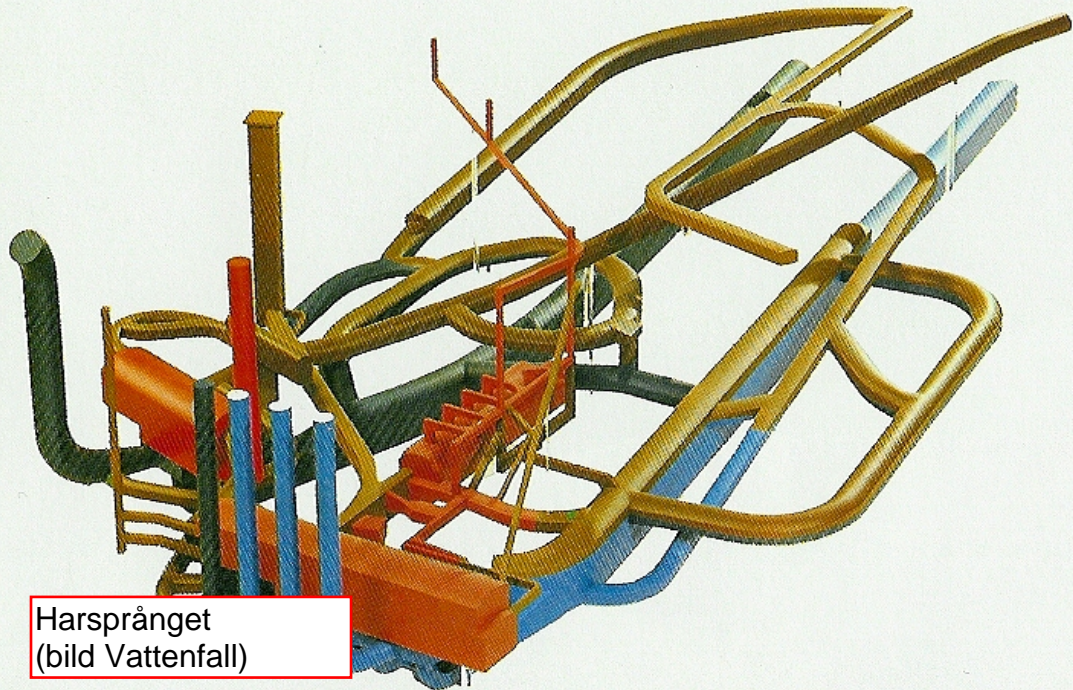
1935-2010 - ned i jordkulorna

- *underjordsstationer*
- *kraftverkslandskap*

Harsprånget 1944

Harsprånget
(bild Vattenfall)

Stenkullen

Stenkullen

Stenkullen

Stenkullen

Stenkullen

En handfull lokala kraftverksgodbitar i Västerbergslagen

Vännebo

Dormsveden

19

19

Forsbacka

Forshuvudsforsen

Bullerforsen 1 + 2

Kvarnsveden

Avestaforsen

Näs gamla

Stjärnsund

VB KRAFT
KRAFT

Kungsfors

Högfors

Högbergfors